

telna, přihlížeti ve vyšší stolič ( §§ 471 čís. 7, 494, 513 c. ř. s.) z povinnosti úřední i tehdy, směřuje-li opravný prostředek manželů pouze proti výroku o vině na rozluce manželství. Takovýto opravný prostředek jest formálně přípustný, a právě proto jest vyššímu soudu možno a nutno, přihlížeti ke zmatečnosti a napravit ji. Následkem toho jest samozřejmo, že výrok soudu prvního, jímž manželství bylo rozloučeno, nemůže, nebyl-li k řízení přibrán obhájce svazku manželského, pro zmatečnost, již dlužno dbáti v každém období řízení, nabytí moci práva, a výrok o vině toho kterého manžela, předpokládající, že bylo o rozluce manželství právoplatně rozhodnuto šetříc předpisů zákonných, pozbývá tím veškerého podkladu.

### Čís. 536.

**Ve sporech o rozluce manželství není obhájce manželského svazku povinen podati dovolání.**

(Plenární rozhodnutí ze dne 7. června 1920, č. pres. 534/20.)

V § 18 dvorského dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. ukládá se obhájci manželského svazku, by a) proti rozsudku, jímž uznáno na neplatnost anebo na rozluce manželství podal v zákonné lhůtě odvolání, b) proti rozsudku odvolacího soudu, byť i srovnalému s rozsudkem první stolič, podal dovolání, bylo-li uznáno na neplatnost manželství mezi katolíky nebo mezi katolíkem a akatolíkem. Věcně totéž ustanovuje § 16 min. nařízení ze dne 9. prosince 1897 čís. 283 ř. z. Pro židovská manželství v řízení o rozluce obhájce manželského svazku se neustanovoval (§ 133 až 135 obč. zák., dvorský dekret ze dne 13. listopadu 1816 čís. 1296 sb. z. s., jenž, alespoň pokud jde o rozluce, nesporně zachován v platnosti úvodem dvorského dekretu z roku 1819 a §em 18 min. nařízení z roku 1897). Byl tedy před vydáním novely o právu manželském tento právní stav: 1. při manželstvích akatolických křesťanů a jim co do rozlučitelnosti na roveň postavených manželství osob bez vyznání (§ 2 zákona ze dne 9. dubna 1870, čís. 51 ř. z.) byl obhájce manželského svazku za podmínek shora pod písm. a) uvedených povinen podati odvolání, nikoli též dovolání, bez rozdílu, zda jednalo se o rozluce, či o neplatnost manželství, a zda, pokud jde o dovolání, bylo uznáno na rozluce nebo neplatnost již v první či teprve v druhé stolič (Krainz II. svazek, druhá polovice 1917, § 431 pozn. 93, rozhodnutí sb. Gl. neue Folge sv. VII. č. 2824 a sv. XVI. č. 6707). 2. při katolických manželstvích a při smíšených manželstvích, kde alespoň jeden manžel byl katolíkem, rozluce nebyla vůbec přípustna. V úvahu přicházela pouze neplatnost manželství, při níž platila zvláštnost, uvedená shora pod písm. b). 3. při rozluce židovských manželstev nemohla vůbec vzejíti otázka, o kterou se jedná.

Novela o právu manželském, vypočítavši v § 13 taxativně důvody, pro něž lze žalovati na rozluce manželství, dodává v posledním odstavci téhož paragrafu: »Ve sporech o rozluce budiž postupováno podle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství.« Vzhází tudíž otázka: a) jest správným, že na příště bude ve sporech o rozluce manželství nutno, by ve všem všude bylo postupováno dle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství, a pak-li

ano b) platí nyní i při řízení o rozluce výjimečný předpis, uvedený shora pod písm. b)? K těmto otázkám dlužno odpověděti záporně. K písm. a). Především nelze pustiti se zřetele, že poslední odstavec novely o právu manželském jest jen opakováním poslední věty § 115 obč. zák., jímž poukázáno k ustanovení § 97 obč. zák. V tomto předpisu vyhrazen spor o neplatnost manželství soudu zemskému a nařízeno jednak, by ustanoven byl obhájce manželského svazku, jednak by dbáno bylo zásady vyhledávací. K provedení těchto zásad vydán pak dvor. dekret z roku 1819, z něhož lze seznati toto: Řízení o rozluce a o neplatnosti manželství shoduje se v tom, že pro obojí platí úchytkou od obyčejného procesního řízení zásada vyhledávací. V předpisech, děkujících za svůj vznik této zásadě, kryje se úplně jak řízení o rozluce, tak řízení o neplatnosti manželství. Kromě toho řízení o neplatnosti manželství ovládáno jest valnou měrou zásadou oficiálnosti, to však jen při překážkách manželství, pro něž neplatnost manželství je vyšetřiti z povinnosti úřední (§ 28 novely) (srovnej zejména Hora: Dosah zásady vyhledávací ve sporech manželských, Sborník věd právních a státních, ročník XV, sešit 2, 3 a 4). Předpisův a zásad, kotvících v této maximě, na řízení o rozluce manželství, jež zahajuje se jen k žalobě, užití nelze, to tím méně, ježto dle § 14 lit. c) novely právo žalobní pomíjí odpuštěním a jest tudíž z toho i onoho důvodu v úplně volné dispozici žalobce. Lze proto z předpisů, platných pro řízení o neplatnosti manželství, použití na řízení o rozluce v pravdě jen těch předpisů, jež až dosud platily touže měrou jak pro řízení o neplatnosti tak pro řízení o rozluce manželství. I nutno vysvětlení předpisu § 13, poslední odstavec novely hledati jinde. Jedno vysvětlení podává se přímo ze zprávy právního výboru (tisk 298). Pojednávši o posledním důvodu rozluky t. j. o nepřekonatelném odporu (§ 13 i) dodává zpráva: »Řízení vždy se děje dle zásad procesních, kdež druhou stranou ve sporu jest stanovený obhájce manželství jako v případě řízení o neplatnost manželství. To je smysl poslední věty § 13, která se ovšem vztahuje na všechny spory o rozluce manželství. Jinými slovy: Posavadní zvláštnosti řízení, jež platily při rozluce a neplatnosti manželství akatolických a bezkonfesijních a také při neplatnosti manželství katolických a židovských a jež tudíž měly všeobecnou působnost při vyšetřování a posuzování neplatnosti všech manželství pro překážku soukromoprávní, platí nadále v řízení o rozluce všech manželství, tedy i při rozluce manželství židovských, pro niž dosud platily předpisy odchylné. Rozdíly konfesionelní v právu manželském byly zákonem zcela odstraněny. K písm. b). Tím záporně zodpovězena i tato otázka. Mimo to dlužno uvážiti, že zvláštnost, naznačená shora pod písm. b) platila jen při manželstvích katolických, souvisejících s nerozlučitelností a svátostným rázem těchto manželství, a že zákon v § 13, poslední odstavec novely neměl při sjednocení manželského práva na mysli právě tento výjimečný předpis, nýbrž předpisy rázu všeobecného, platící pro všechna ostatní manželství.

#### Čís. 537.

**Není-li dán důvod místní příslušnosti ani dle čís. 2 ani dle čís. 3 § 20 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n., nelze u zdejších soudů vůbec domáhati se přeměny rozvodu v rozluce manželství dle §§ 15 a 17 téhož zákona a není místa pro použití § 28 j. n.**